

HANDLEVEJLEDNING

For myndigheder og fagprofessionelle

Ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge i NUUK

Kommuneqarfik Sermersooq
Grønlands Sundhedsvæsen
Grønlands Politi

Indhold

1.0 Indledning	4
1.1 Forord	4
1.2 Formålet med beredskabet	4
1.3 Handlevejledningens indhold	4
1.4 Handlevejledningens relevans	5
1.5 Retningslinjer for brug af Handlevejledningen	5
2.0 Definitioner	6
2.1 Hvad er et seksuelt overgreb?	6
2.2 Hvad er en bekymring?	7
2.3 Juridiske forhold	7
3.0 Tidlig opsporing	
– En guide til fagpersoner der arbejder med børn og unge i det daglige	9
4.0 Handlemuligheder	12
4.1 Handlevejledning for fagpersoner der arbejder med børn og unge i det daglige	12
4.1.1 Bemærkninger	12
4.1.3 Handlevejledning for ansatte på daginstitutionsområdet	15
4.1.4 Handlevejledning når ansatte i en skole begår overgreb på et barn	17
4.1.5 Handlevejledning når ansatte i en daginstitution begår overgreb på et barn	18
4.1.6 Handlevejledning for ansatte i Det Grønlandske Sundhedsvæsen	19
4.1.7 Handlevejledning for ansatte i sundhedsplejen	21
4.1.8 Handlevejledning for myndighedssagsbehandlere i Forvaltning for Børn og Familie	22
5.0 Tilbud om rådgivning og behandling	
i Kommuneqarfik Sermersooq – Nuuk	19
6.0 Bilag	20
6.1 Koordineringsmøde i sager om seksuelle overgreb	
– Grønlands Politi og Forvaltning for Børn og Familie	21
6.2 Anbefalinger til afholdelse af børnesamtaler	22
Primært for kommunens sagsbehandlere	22
Primært for frontpersonale	
(lærere, pædagoger, dagplejere, plejefamilier, sundhedspersonale osv.)	22
ILLUSTRATIONER	23

1.0 Indledning

1.1 Forord

Seksuelle overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge.

Børn og unge har ret til at blive beskyttet mod seksuelle overgreb, og det er de voksnes ansvar at beskytte disse børn og unge. Som fagpersoner og myndighedspersoner har vi et særligt ansvar, når det gælder om at være opmærksomme og reagere hvis børn og unge udsættes for seksuelle overgreb. Dette kræver vidensdeling, kompetenceopbygning/udvikling og handling.

Kommuneqarfik Sermersooq, Grønlands Politi og Grønlands Sundhedsvæsen har derfor indgået et tværsektorielt samarbejde, der har til formål at igangsætte en samlet og koordineret indsats omkring hvordan man tidligt opsporer og behandler sager vedrørende seksuelle overgreb mod børn og unge i Nuuk. De involverede sektorer har derfor i fællesskab udviklet en beredskabsplan, som kan fungere som handlevejledning i sager vedrørende seksuelle overgreb mod børn og unge.

1.2 Formålet med beredskabet

Det tværsektorielle samarbejde har til formål at opbygge et beredskab i sager om seksuelle overgreb mod børn.

Beredskabet skal understøtte:

- Faglig opkvalificering: At myndighedspersoner og fagpersoner besidder tilstrækkelig faglig viden til at reagere ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb

- Tidlig opsporing og handling: At myndighedspersoner og fagpersoner bliver bedre til tidligt at opspore og håndtere sager om seksuelle overgreb af børn
- Tværfagligt samarbejde: At de involverede sektorer får skabt ensrettede retningslinjer for myndighedspersoner og fagpersoner, der arbejder med børn og unge, ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb. Derudover skal det tværfaglige samarbejde sikre at den bedst mulige indsats koordineres og iværksættes hurtigst muligt, med barnets behov og beskyttelse i centrum.
- Behandling: Sikre at børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb, bliver tilbudt kvalificeret, traumeterapeutisk behandling kortest mulig tid efter at overgrebet har fundet sted. Ydermere skal det være nemt for fagpersoner at få et overblik over diverse behandlingstilbud.

1.3 Handlevejledningens indhold

Selve handlevejledningen består af to dele: Viden og kompetencer på den ene side, samt handlemuligheder på den anden side.

Den første del, viden og kompetencer, indeholder følgende:

1. Definitioner: Definitioner og generel viden om seksuelle overgreb, samt relevante, juridiske bestemmelser.
2. Tidlig opsporing: anbefalinger og viden om hvordan man som myndigheds- og/eller fagperson kan opspore seksuelle overgreb ved at blive i stand til at aflæse mulige tegn og reaktioner hos børn og unge.

Den anden del, "handlemuligheder", indeholder følgende:

3. Handleveje: Som myndigheds- og/eller fagperson kan man, via en handlevejledning, hurtigt danne sig et overblik over hvad man skal foretage sig, når man får viden eller mistanke om seksuelle overgreb.
4. Behandlingsmuligheder: Handlevejledningen indeholder også en oversigt over de behandlingstilbud, der udbydes i Nuuk, som barnet/den unge kan henvises/visiteres til.

Handlevejledningen opdateres én gang årligt.

1.4 Handlevejledningens relevans

Ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge, har myndighedspersoner og fagpersonale oftest befundet sig i dilemmaer eller i en form for gråzone, hvor der er usikkerhed omkring hvordan man bør agere, eller hvordan man kommer videre i et sagsforløb. Ingen tilfælde af seksuelle overgreb er ens. Det kan derfor virke uoverskueligt hvilke retningslinjer man skal følge, og i hvilken rækkefølge.

Handlevejledningen kan gøre en forskel ved at:

- Sikre, at der handles hurtigt og korrekt i sager om seksuelle overgreb.
- Give barnet/den unge den bedst mulige hjælp i form af iværksatte støtteforanstaltninger hurtigst muligt.

- Give fag- og myndighedspersoner et overblik over deres egen og andres rolle i det tværsektorielle samarbejde, der har til formål at hjælpe barnet/den unge bedst muligt.
- Sikre, at fokus på barnets tarv bevares igennem hele processen

1.5 Retningslinjer for brug af Handlevejledningen

Handlevejledningen er gældende fra at viden eller mistanke om et overgreb opstår, til de socialfaglige støtteforanstaltninger er igangsat, og det kriminalretslige forløb afsluttet.

Handlevejledningen er et "levende" dokument, som justeres én gang årligt. I revisionen skal der tages højde for ændringer i lovgivning og organisatoriske forhold inden for de forskellige sektorer.

Personalet i de forskellige sektorer skal vejledes omkring deres ansvar, rettigheder og pligter i forhold til gældende lov, samt i anvendelse af Handlevejledningen. Vejledningen skal være tilgængelig og opdateret for myndighedspersoner og fagpersonale i det daglige arbejde.

De udnævnte KAA ambassadører og KAA nøglepersoner inden for hver sektor står til rådighed ved tvivlsspørgsmål eller ønske om rådgivning og vejledning i forhold til seksuelle overgreb; eller i forbindelse med anvendelse af handlevejledningen.

2.0 Definitioner

2.1 Hvad er et seksuelt overgreb?

KAA-Beredskabssamarbejdet bag handlevejledningen, tilslutter sig Styrelsen for Forebyggelse og Sociale anliggenders definitioner af seksuelle overgreb.

Seksuelle overgreb mod børn og unge defineres som enhver handling eller aktivitet af seksuel art, hvor:

- Barnet eller den unge ud fra sin alder eller udviklingstrin ikke er i stand til at forstå eller ikke giver samtykke til handlingen.
- Barnet eller den unges personlige og/eller fysiske integritet krænkes.
- Den krænkende part udnytter barnets eller den unges afhængighed; eller udnytter sin egen magtposition, der baserer sig på den krænkende parts behov.
- Samfundets lovgivning og/eller den almindelige moral overskrides.

Handlerne eller aktiviteten af seksuel art kan f.eks. være incest, blufærdighedskrænkelse, beføling, samleje eller anden kønslig omgang m.v. Den krænkende part kan være en voksen, men også en ung eller et barn.

For at forstå graden af det seksuelle overgreb kan man yderligere opdele det i kategorier:

- Overgreb uden fysisk kontakt (Passivt overgreb): F.eks. opfordring til seksuelle aktiviteter, se pornofilm sammen, blive fotograferet eller filmet på en måde, der stimulerer den krænkende parts behov, se på en voksen onanere eller beføle sig selv på en seksuel måde, se på en voksen blotte sig osv.
- Overgreb med fysisk kontakt (Aktivt overgreb) F.eks. blive kysset og kærtegnet på en seksuel måde, få taget tøjet af, skulle røre krænkerens kønsdele, selv blive befølt med eller uden tøj på osv.
- Overgreb med forsøg på eller fuldbyrdet samleje vaginalt eller analt samt voldtægt (Aktivt overgreb).

De forskellige definitioner og kategoriale opdelinger fortæller intet om den (psykologiske) proces, der har været forud for overgrebet, eller om hvor længe overgrebet har stået på.

Derfor er det vigtigt at være opmærksom på alle omstændigheder omkring overgrebet for at forstå den belastning, som overgrebet kan have udgjort for barnet eller den unge.

2.2 Hvad er en bekymring?

Bekymringsbarometret er et værktøj som kan anvendes, hvis du er i tvivl om hvordan du skal tackle en problemstilling, eller hvor bekymret man bør være over den adfærd, som barnet eller den unge udviser. I barometret anvendes farverne grøn, gul og rød til at beskrive graden af mistrivsel eller problemstillingen, samt til markering af graden af behov for støtte. Bekymringsbarometret kan findes på følgende hjemmeside: januscentret.dk/bekymringsbarometer/. Her kan du se hvilken adfærd der hører til under hver af de enkelte kategorier.

Overordnet står farverne i bekymringsbarometret for følgende kategorisering:

Grøn er, hvis barnet eller den unge udviser normal og alderssvarende adfærd. Problemer kan løses af familien selv eller i samarbejde med institutionen/skolen.

Gul er, hvis barnet eller den unge udviser adfærd, eller omsorgsgivere (og andre) omkring barnet eller den unge udviser adfærd, som kræver skærpet opmærksomhed og eventuel indgriben. Problemer kan løses i et samarbejde med familiens netværk, skole/institution og familien.

Rød er, hvis barnet eller den unge, eller omsorgsgivere (og andre) omkring barnet eller den unge udviser adfærd, der kræver øjeblikkelig indgriben. Problemet kræver indgriben fra de sociale myndigheder, Politiet og eventuelt Sundhedsvæsenet.

Derudover er det af stor vigtighed, at man tidligt griber ind i sager om seksuelle overgreb. For mere viden om tidlig opsporing, se afsnit 3.

2.3 Juridiske forhold

2.3.1 Underretningspligt

I Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 15 står der, at alle borgere har pligt til at underrette kommunen, hvis de bliver bekendt med, at et barn lever under forhold, der kan bringe dets sundhed eller udvikling i fare.

Som offentlig underretter, kan underretningsblanket findes her: sermersooq.gl/da/underretninger/

2.3.2 Skærpet underretningspligt

I Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, § 16, står der, at personer, der er ansat i social-, skole- eller sundhedssektoren samt ansatte i daginstitutioner, har skærpet pligt til at underrette kommunen, om forhold der kan kræve iværksættelse af støtteforanstaltninger for barnet. Det betyder, at man som professionel, der arbejder med børn og unge i hverdagen, skal lave en underretning når man i ens professionelle virke bliver bekendt med, eller har grund til at antage, at et barn har behov for særlig støtte.

2.3.3 Oplysningspligt i forbindelse med tavshedspligt

Jf. Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, kap. 8, §. 28, stk. 5, kan videregivelse af oplysninger omfattet af tavshedspligt ske, når:

Videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- og kontrolopgaver. I praksis betyder dette, at den skærpede underretningspligt i sager vedrørende vold og overgreb på børn juridisk vejer højere end tavshedspligten.

2.3.4 Udveksling af oplysninger jf. Lov om Støtte til Børn

Jf. § 51, stk. 1 i Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, kan der ske udveksling af oplysninger mellem sektorer, om rent private forhold vedrørende et barns personlige og familiemæssige omstændigheder. Dette kan ske så længe udvekslingen må anses som et nødvendigt led i det tidlige eller forebyggende samarbejde om udsatte børn.

Oplysningerne kan dreje sig om barnets udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold, venskaber og andre relevante forhold.

Jf. stk. 2 i § 51, kan der udveksles oplysninger om barnet op til 2 gange. Dette juridiske forhold giver mulighed for, at der afholdes tværsektorielle møder i konkrete personsager.

2.3.5 Politianmeldelse

Jf. Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn, §19, stk. 4, skal de sociale myndigheder i kommunen straks underrette politiet om den modtagne underretning, såfremt underretningen omhandler vold, seksuelle overgreb eller vanrøgt.

2.3.6 Tilhold, opholdsforbud og bortvisning

Der eksisterer forskellige retslige muligheder for at undgå efterfølgende kontakt mellem krænkeren og barnet. Disse forhold står beskrevet i "Anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning".

Med et tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, jf. § 1. Et tilhold kan blandt andet gives i sager om seksualforbrydelser, hvor forurettede ikke skal tåle kontakt med den pågældende, jf. § 2, stk. 2, nr. 1.

Ved et opholdsforbud kan en person forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller opholdssted, jf. § 3. Et opholdsforbud kan eksempelvis gives, når et tilhold ikke vurderes tilstrækkeligt til at beskytte den krænkede part.

Tilhold og opholdsforbud kan kun gives når barn og krænker, ikke har samme bopæl.

Efter § 7, kan en person over 18 år, forbydes at opholde sig i eget hjem. Dette kan benyttes i sager om grove lovover-

trædelser, jf. kriminallovens §§ 74, 75 eller 98, samt kapitel 18-20, hvor krænker og barnet har samme bopæl. Bortvisning kan gives i sager hvor man formoder at gerningsmanden, ved at forblive i hjemmet, vil begå en af de nævnte forbrydelser i kriminalloven. En bortvisning kan maksimalt vare 4 uger.

Ansøgning om igangsættelse af sådan en foranstaltning, er en forvaltningsretlig opgave, og foregår i regi af Grønlands Politi.

2.3.7 Underretning ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald

Vidensdeling i forhold til udfaldet af en kriminalsag, er normalt forbeholdt parterne i sagen. Det kan derfor være svært for de enkelte sektorer, at få viden om udfaldet af en sag. Der findes dog en undtagelse jf. Retsplejeloven § 314.

Her fremgår det at: "ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes den sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelsen".

Dette kan eksempelvis være en fordel i sager, hvor den sigtede er ansat på en daginstitution eller lignende.

3.0 Tidlig opsporing

En guide til fagpersoner der arbejder med børn og unge i det daglige

Kilde: Killiliisa: Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold, 2019

HVORDAN OPDAGER DU SEKSUELLE OVERGREB?

Det er en vigtig faglig opgave at opdage de børn, der udsættes for seksuelle overgreb, så tidligt som muligt. Det er det, opsporing handler om.

Opsporing er en proces. Der kan gå lang tid, før det bliver opdaget, at et barn bliver udsat for seksuelle overgreb – blandt andet fordi det kan være rigtig svært for et barn at forstå og fortælle om, hvad det har været udsat for.

Opsporing kræver derfor stor tålmodighed. Fagpersonens opgave er løbende at være opmærksom på barnets trivsel og være nysgerrig samt undersøgende, når barnet er i mistrivsel. Hvis der er bekymring for barnets trivsel, taler man med barnet om, hvordan barnets situation ser ud. I skal

derfor stille jer til rådighed og invitere børnene til at tale med jer, samtidig med I respekterer børnenes eventuelle grænser for, hvad de er klar til at fortælle jer.

At være udsat for seksuelle overgreb kan være omgærdet af hemmeligheder. Det kan være, at man som barn får at vide af krænkeren, at man ikke må fortælle om det til nogen.

Det kan også være, at man ikke forstår, hvad det er, man har været udsat for og dermed ikke kan sætte ord på det.

Det er således vigtigt, at fagpersoner ved noget om, hvilke tegn og reaktioner børn og unge udsat for overgreb kan udvise. Hvis fagpersoner kan opspore – det vil sige finde

frem til – de børn, som ikke selv fortæller om overgrebene, kan flere få hjælp i tide.

I afsnittene nedenfor kan I læse om, hvordan man kan tale med børn om dette emne, og om hvilke tegn og reaktioner I kan være opmærksomme på. Alle borgere og fagpersoner har i øvrigt pligt til at underrette de sociale myndigheder ved mistanke om, at et barn har været eller er udsat for seksuelle overgreb. Som fagperson, der arbejder med børn, er du ikke forpligtet til at afhøre barnet eller undersøge, hvad barnets behandlingsbehov er. Det er politiet og de sociale myndigheds ansvar.

BØRNS BARRIERER FOR AT FORTÆLLE OM OVERGREB

Som beskrevet indledningsvist kan det være svært for børn at fortælle om overgreb.

Det er vigtigt, at fagpersoner ved, at emnet kan være udfordrende at tale om. Det kan nemlig være, at et barn udsat for overgreb vil vise på andre måder, at det holder på en hemmelighed. Barnet kan vise, at det holder på en hemmelighed gennem sin adfærd. Barnet vil f.eks. kunne være meget optaget af bestemte lege eller komme med spontane kommentarer med metaforer for det, de har oplevet. Særligt små børn kan give fantasifulde eller usammenhængende fortællinger.

BØRNS TEGN OG REAKTIONER

Børn og unge er forskellige. De reagerer forskelligt og udtrykker sig forskelligt alt efter deres alder og modenhed.

Der findes ingen facitliste på, hvordan børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, reagerer. Dog kan nogle af nedenstående tegn og reaktioner forekomme. Listen indeholder derfor ikke alle de tegn og reaktioner, som et barn muligvis kan udvise. Et barn kan godt udvise andre reaktioner, end de oplistede.

Ændring af adfærd

Vær opmærksom på, om barnet eller den unge pludselig ændrer adfærd. Det kan f.eks. være at gå fra at være udfarende farende eller nysgerrig til at være indelukket. En pludselig ændring i adfærden kan betyde, at der sker noget voldsomt i barnets liv. Adfærdsændringen kan dermed være et signal om, at barnet mistrives.

Vær her opmærksom på, at nogle børn og unge, der har

været udsat for seksuelle overgreb over længere tid, ikke nødvendigvis viser ændringer i adfærden, fordi det er en del af barnets hverdag.

Regression

Nogle børn reagerer på mistrivsel ved at gå tilbage i udviklingen, eller hvor udviklingen går i stå. Det kan f.eks. være at tale babysprog eller tisse i sengen/bukserne, selvom man godt kan finde ud af at gå på toilettet.

- **Modvilje mod bestemt person**

Børn kan komme med protester eller udvise uvilje mod at være sammen med en voksen eller bestemt person.

- **Bekymrende seksuel adfærd**

Hvis børn og unges adfærd i forhold til det seksuelle område antager karakter af voksens sex og f.eks. indeholder gentagne seksuelle handlinger, der ikke er i overensstemmelse med barnets alder, så er det ikke normalt, og det er de voksnes ansvar at gribe ind. Hvis et barn overskrider et andet barn eller en voksens grænser seksuelt, så er det ikke normaladfærd. Hvis et barn i ekstrem grad søger seksuel selvtilfredsstillelse, f.eks. tvangspræget onani/masturbation, så bør man reagere på det.

Hvis et barn taler om sex og seksuelle handlinger, som ikke almindeligt hører til aldersgruppen, så er der grund til at være mere opmærksom.

Umotiveret gråd

Mange børn, der udsættes for seksuelle overgreb, føler ikke, de har nogen at tale med om deres oplevelser. De går rundt med en masse uforløste følelser, hvilke kan vise sig i form af pludselig gråd.

Søvnløshed og mareridt

Hvis søvnløse nætter og mareridt forekommer oftere end normalt og evt. i samspil med nogle af de andre mulige reaktioner, er der grund til at være ekstra opmærksom.

Tristhed og depression

Børn kan opleve konstant tristhed, følelse af ensomhed og magtesløshed efter at have været udsat for overgreb.

Aggressivitet og hyperaktivitet

Nogle børn får en voldsom udadreagerende adfærd. Dette kan være raserianfald eller angreb på børn og voksne.

Andre børn fremstår hyperaktive og gør alting i et meget højt tempo.

Koncentrationsvanskeligheder

Nogle børn reagerer ved ikke at kunne fokusere på en enkelt opgave eller leg ad gangen. De mister let overblikket, lader sig nemt distrahere og kan have let ved at glemme.

Selvskadende adfærd samt selvmordstanker - og forsøg

Børn kan finde på at skære i sig selv (cutting), brænde sig selv eller gøre anden skade på sig selv. Selvmordstanker og deciderede selvmordsforsøg kan også forekomme.

Intet selvværd og hjælpeløshed eller passivitet

Børnene kan miste troen på sig selv og ikke føle sig noget værd.

Vedholdende tavshed

Børnene kan virke tavse og isolere sig. Dette kan skyldes, at de er blevet bedt om at holde overgrebet hemmeligt eller er blevet truet med konsekvenser, hvis de fortæller om det.

Fysiske symptomer

Har barnet fysiske symptomer som blå mærker, sår ved eller skader i munden, udflåd, smerter ved kønsorganer, seksuelt overførte sygdomme eller lignende, er der grund til at være bekymret.

Ondt i maven og hovedpine

Mange børn får psykosomatiske symptomer som et udtryk for, at de ikke trives. Dette kan være ondt i maven, hovedet eller andre steder i/på kroppen. Psykosomatiske symptomer kan man ikke finde nogen fysiske forklaringer på.

Påfaldende hygiejnepleje

Nogle børn kan også virke usøgnede, gå i snavset tøj og ikke ville vaskes/gå i bad. Og omvendt kan nogle børn også have overdreven trang til at vaske sig ren.

Spiseforstyrrelser

Nogle børn udvikler spiseforstyrrelser såsom anoreksi (at sulte sig selv) eller bulimi (overspisning med efterfølgende opkast).

Mangelfuld eller overdreven blufærdighed

Nogle børn forsøger at skjule deres krop ved f.eks. at klæde sig i for stort tøj. Omvendt er nogle børn påfaldende udfordrende klædt.

De forskellige tegn og reaktioner gælder ikke kun ved seksuelle overgreb.

Reaktionerne kan generelt være tegn på mistrivsel og være opstået på baggrund af forskellige forhold i barnets liv. Det er derfor vigtigt at overveje, hvilke forhold der kan have betydning for barnets trivsel (f.eks. daginstitution, klubmiljø, hjemmet, venner, udvikling m.v.).

Observerer man tegn og reaktioner, der skaber bekymring, bør man skrive sine observationer ned og tale med sin ledelse og evt. kollegaer om det.

Ofte vil det være en god idé også at tale med barnet mere generelt om, hvordan barnet har det. En mere systematisk observationsperiode kan evt. iværksættes, for at følge hvordan det går med barnet over noget tid – og evt. hvordan barnet reagerer i forskellige situationer, f.eks. når han eller hun føler sig presset.

Hvis du bliver bekymret for et barn, som du ikke kender særlig godt eller ikke har daglig kontakt med, er det vigtigt, at du giver disse oplysninger videre – f.eks. til andre kolleger, som kender barnet, eller ledelsen på arbejdspladsen.

4.0 Handlemuligheder

4.1 Handlevejledning for fagpersoner der arbejder med børn og unge i det daglige

4.1.1 Bemærkninger

Denne handlevejledning viser den anbefalede kommandovej til dig som fagperson eller myndighedsperson, der får mistanke eller viden om et seksuelt overgreb på et barn eller ung. Vejledningen er delt op i forhold til hvilken sektor man hører til, og om man er fagperson eller myndighedsperson.

1. del af denne handlevejledning henvender sig primært til fagpersonale der arbejder inden for skole- og daginstitutionsområdet.
2. del af denne handlevejledning henvender sig til fagpersoner der arbejder inden for sundhedsvæsenet.
3. del af denne handlevejledning henvender sig til de kommunale, sociale myndigheder.

4. del af denne handlevejledning henvender sig til sagsbehandlere hos Politiet.

Er du som fagperson eller myndighedsperson i tvivl om hvad du skal gøre i en konkret situation, og ikke finder svar i denne handlevejledning, kontakt da din nærmeste leder.

På Grønlands Politis hjemmeside, kan du desuden finde mere information om indgivelse af anmeldelse ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb på børn: politi.gl/anmeld/seksuelle-overgreb-mod-boern

4.1.2 Handlevejledning for ansatte ved Skolevæsenet

Har du forstærket mistanke eller viden om, at der er begået seksuelle overgreb mod et barn, gør da følgende:

- 1 Tal med skolelederen om din mistanke eller viden.
- 2 I samarbejde med skolelederen indgiver du en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse: sermersooq.gl/da/borger/boern-unge-og-familie/underretninger/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste
- 3 Underretningen sendes til meeqqavut@sermersooq.gl. Fagchefen for skoleområdet sættes på mailen cc.
- 4 Hvis mistanken om krænkelsen ikke er rettet mod personer i barnets husstand, informeres forældrene/omsorgsgiverne om indgivelse af underretning, og inddrages i samarbejdet omkring barnet. Hvis mistanken er rettet mod forældrene/omsorgsgiverne, er det ikke Skolevæsenets opgave at informere forældrene. Dette påhviler myndighederne. Hvis barnet er blevet krænket af et andet barn, skal der indgives en underretning om begge forhold, og krænkerens forældre/omsorgsgivere orienteres ligeledes.
- 5 Skolelederen indkalder barnets forældre/omsorgsgivere (såfremt dette er muligt jf. ovenstående punkt), barnets lærere, skolekonsulenten i Forvaltning for Børn og Skole eller skolesocialrådgiveren, og barnets sagsbehandler til et netværksmøde for at drøfte det videre forløb omkring barnet i skoleregion. Fokus skal hvile på hvordan man fortsat giver barnet en god og sammenhængende skoledag, på trods af det kriminalretslige forløb, der kører sideløbende. Drøftelserne skal munde ud i en handleplan, hvor det internt fastsættes hvor ofte der følges op. Såfremt barnet er blevet krænket af et andet barn på samme skole, skal der ligeledes indkaldes til netværksmøde omkring barnet, der krænker, og der skal ligeledes udarbejdes en handleplan for dette barn.

6 Såfremt skolens personale føler, at de har behov for ekstra pædagogiske/psykologiske redskaber til at sikre barnets/børnenes trivsel i skoleregion, kan der anmodes om et rådgivningsforløb hos MISI via henvendelsesskema. Forældre kan ligeledes modtage vejledning ved henvendelse til MISI. For yderligere oplysninger se: sermersooq.gl/da/paedagogisk-psykologisk-raadgivning-misi/

VED FORSTÆRKET MISTANKE

Tal med skolelederen

Indgivelse af underretning i samarbejde med skoleleder

Kontakte forældre/omsorgsgivere hvis de ikke er den krænkende part

Indkaldelse til netværksmøde

Udarbejdelse af handleplan + evt. rådgivningsforløb hos MISI

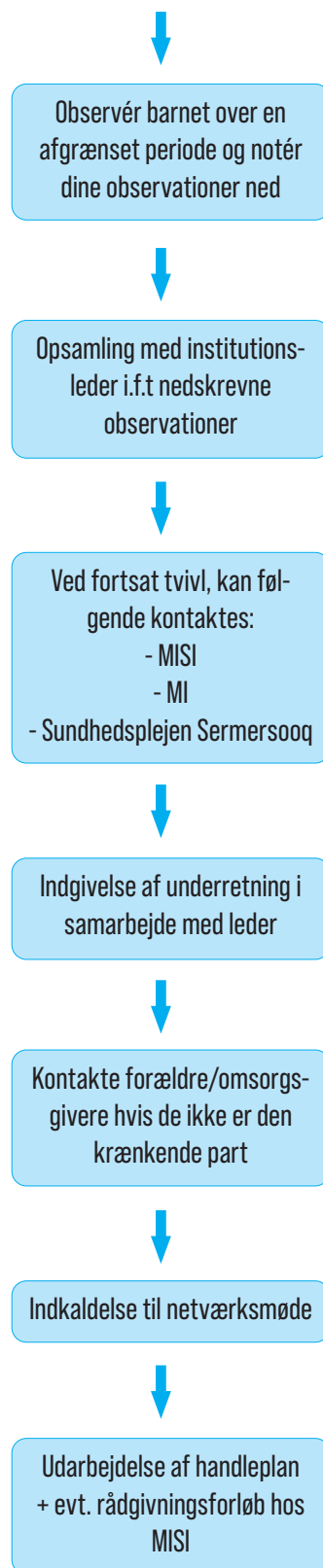
Ser du tegn og signaler hos barnet, som kan betyde, at han/hun har været udsat for overgreb, men hvor der ikke er en forstærket mistanke, gør du følgende:

- 1 Observer barnet over en afgrænset periode, og notér dine observationer ned. Periodens længde aftales med ens leder.
- 2 Sammen med skolelederen følges der op på de nedskrevne observationer.
- 3 Er skolelederen i tvivl om der bør underrettes på det eksisterende grundlag, kan lederen rådføre sig med skolekonsulenten eller skolesocialrådgiveren. En mulighed er også at kontakte Underretningsvagten i Forvaltning for Børn og Familie på telefon: 367281. Er der brug for psykologmæssig sparring i forhold til de tegn og signaler hos barnet, der vækker bekymring, kan MISI kontaktes og indkaldes til møde inden for 5 dage. En mulighed er også at kontakte sundhedsplejersken i Sermersooq på telefon: 34 44 70
- 4 Såfremt lederen i samråd med personalet, vurderer at der skal indgives en underretning, følges trin 2-6 i første afsnit.

Modtager skolens leder en orientering fra de sociale myndigheder om en overgrebssag, som skolen ikke er bekendt med, igangsættes der et netværksmøde jf. punkt 5.

IKKE FORSTÆRKET MISTANKE

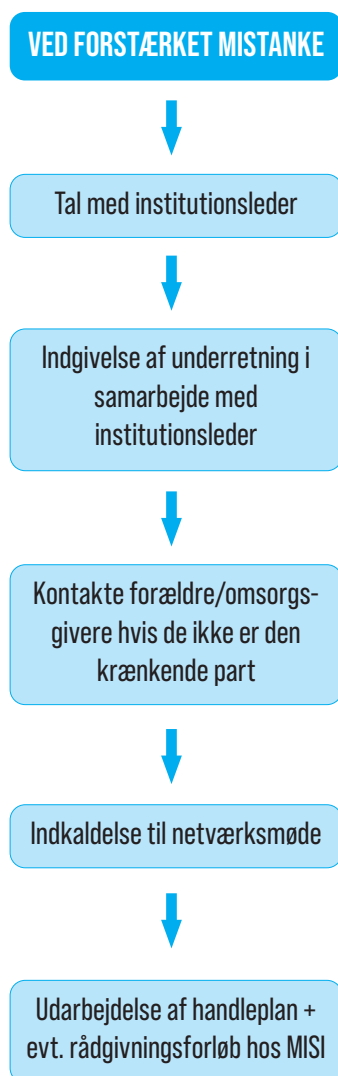
4.1.3 Handlevejledning for ansatte på daginstitutionsområdet

Har du forstærket mistanke eller viden om, at der er begået seksuelle overgreb mod et barn, gør da følgende:

- 1 Tal med institutionslederen om din mistanke eller viden.
- 2 I samarbejde med institutionslederen indgiver du en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse: sermersooq.gl/da/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste/
- 3 Underretningen sendes til meeqqavut@sermersooq.gl. Fagchefen for dagtilbudsområdet sættes på mailen cc.
- 4 Hvis mistanken om krænkelsen ikke er rettet mod barnets forældre/omsorgsgivere, informeres forældrene om indgivelse af underretning, og inddrages i samarbejdet omkring barnet. Hvis mistanken er rettet mod forældrene/omsorgsgiverne, er det ikke institutionens opgave at informere forældrene. Dette påhviler myndighederne. Hvis barnet er blevet krænket af et andet barn, skal der indgives en underretning om begge forhold, og krænkerens forældre/omsorgsgivere orienteres ligeledes.
- 5 Institutionslederen indkalder barnets forældre/omsorgsgivere (såfremt dette er muligt jf. ovenstående punkt), institutionens pædagoger, den pædagogiske konsulent på området og barnets sagsbehandler til et netværksmøde for at drøfte det videre forløb omkring barnet i institutionsregi. Fokus skal hvile på hvordan man fortsat giver barnet en god og sammenhængende hverdag i daginstitutionen eller fritidstilbuddet, på trods af det kriminalretslige forløb, der kører sideløbende. Drøftelserne skal munde ud i en handleplan, hvor det internt fastsættes hvor ofte der følges op. Såfremt barnet er blevet krænket af et andet barn i samme institution, skal der ligeledes indkaldes til netværksmøde omkring barnet der krænker, og der skal ligeledes udarbejdes en handleplan for dette barn.

6 Såfremt institutionens personale føler, at de har behov for ekstra pædagogiske/psykologiske redskaber til at sikre barnets/børnenes trivsel i daginstitutionsregi, kan der anmodes om et rådgivningsforløb hos MISI via henvendelsesskema.

Forældre kan ligeledes modtage vejledning ved henvendelse til MISI. For yderligere oplysninger se: sermersooq.gl/da/paedagogisk-psykologisk-raadgivning-misi/

Ser du tegn og signaler hos barnet, som kan betyde, at det har været udsat for overgreb, men hvor der ikke er en forstærket mistanke, gør du følgende:

1 Observer barnet over en afgrænset periode, og notér dine observationer ned. Periodens længde aftales med institutionslederen.

2 Sammen med institutionslederen følges der op på de nedskrevne observationer.

3 Er institutionslederen i tvivl om der bør underrettes på det eksisterende grundlag, kan lederen rådføre sig med den pædagogiske konsulent på området i Forvaltning for Børn og Skole. En mulighed er også at kontakte Underretningsvagten i Forvaltning for Børn og Familie på telefon: 367281. Er der brug for psykologmæssig sparring i forhold til de tegn og signaler hos barnet, der vækker bekymring, kan MISI kontaktes og indkaldes til møde inden for 5 dage. En mulighed er også at kontakte sundhedsplejersken i Sermersooq på telefon: 34 44 70

4 Såfremt lederen i samråd med personalet vurderer, at der skal indgives en underretning, følges trin 2-6 i første afsnit.

Modtager daginstitutionslederen en orientering fra de sociale myndigheder, om en overgrebssag, som daginstitutionen ikke er bekendt med i forvejen, igangsættes der et netværksmøde jf. punkt 5.

IKKE FORSTÆRKET MISTANKE

Observer barnet over en afgrænset periode og notér dine observationer ned

Opsamling med institutionsleder i.f.t nedskrevne observationer

Ved fortsat tvivl, kan følgende kontaktes:

- MISI
- MI
- Sundhedsplejen Sermersooq

Indgivelse af underretning i samarbejde med leder

Kontakte forældre/omsorgsgivere hvis de ikke er den krænkende part

Indkaldelse til netværksmøde

Udarbejdelse af handleplan + evt. rådgivningsforløb hos MISI

4.1.4 Handlevejledning når ansatte i en skole begår overgreb på et barn

Hvis du får viden eller mistanke om at din kollega har begået et overgreb på et af skolens elever, skal du gøre følgende:

1 Fortæl skolelederen om din viden eller mistanke. Du udarbejder samtidig et notat som gives til skolelederen. En undtagelse fra denne regel sker når det er lederen, som mistanken er rettet i mod. Her kontaktes fagchefen på området.

2 Ved viden eller mistanke om at en medarbejder har begået overgreb mod et af skolens elever, skal skolelederen straks handle på denne mistanke, og anmelde medarbejderen til politiet samt indgive en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse: sermersooq.gl/da/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste. Underretningen sendes til følgende adresse: meeqqavut@sermersooq.gl

3 Fagchefen for skoleområdet orienteres ligeledes om den igangværende sag.

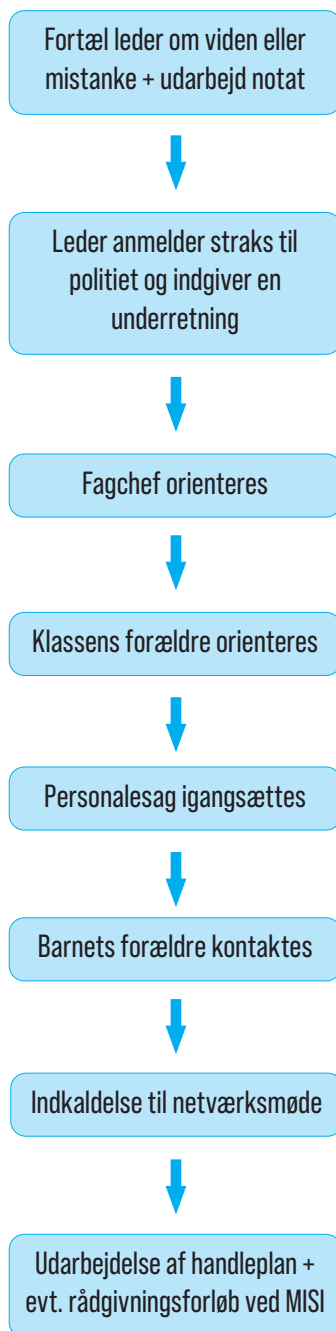
4 Forældrene til barnet kontaktes. Forældrene skal løbende orienteres om den videre proces.

5 Da det er en personalesag, skal skolelederen, i samarbejde med fagchefen, koordinere det videre forløb sammen med kommunens HR-afdeling. Ved fritagelse fra tjeneste, består denne indtil der foreligger en kriminalretslig afgørelse i sagen.

6 Skolelederen skal, i samarbejde med fagchefen og HR, vurdere hvornår det er relevant at orientere de andre ansatte, samt klassens forældre, om den opståede viden eller mistanke. Dette skal dog gøres hurtigst muligt i forløbet. Klassens forældre orienteres, hvor det berettes at sagen undersøges i samarbejde med fagchefen, HR og Politiet.

7 Der sættes nu en indsats i gang i forhold til barnet. Dette gøres ved at skolelederen indkalder barnets forældre/omsorgsgivere, skolens lærere, skolekonsulenten, evt. skolesocialrådgiveren og barnets sagsbehandler til et netværksmøde for at drøfte det videre forløb omkring

barnet i skoleregion. Fokus skal hvile på hvordan man fortsat giver barnet en god og sammenhængende hverdag i skolen, på trods af det kriminalretslige forløb, der kører sideløbende. Drøftelserne skal munde ud i en handleplan, hvor det internt fastsættes hvor ofte der følges op.

4.1.5 Handlevejledning når ansatte i en daginstitution begår overgreb på et barn

Hvis du får viden eller mistanke om at en kollega har begået et overgreb på et af institutionens børn, skal du gøre følgende:

1 Fortæl din institutionsleder om din viden eller mistanke. Du udarbejder samtidig et notat som gives til institutionslederen. En undtagelse fra denne regel sker når det er lederen som mistanken er rettet imod. Her kontaktes fagchefen på området.

2 Ved viden eller mistanke om at en medarbejder har begået overgreb mod et af institutionens børn, skal lederen straks kontakte fagchefen på området. Hvis lederen ikke kan få fat på fagchefen, kontaktes en af de pædagogiske konsulenter på dagtilbudsområdet.

3 Lederen skal samtidig anmelde medarbejderen til politiet samt indgive en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse: sermersooq.gl/da/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste/. Underretningen sendes til følgende adresse: meeqqavut@sermersooq.gl

4 Forældrene til barnet kontaktes. Forældrene skal løbende orienteres om den videre proces.

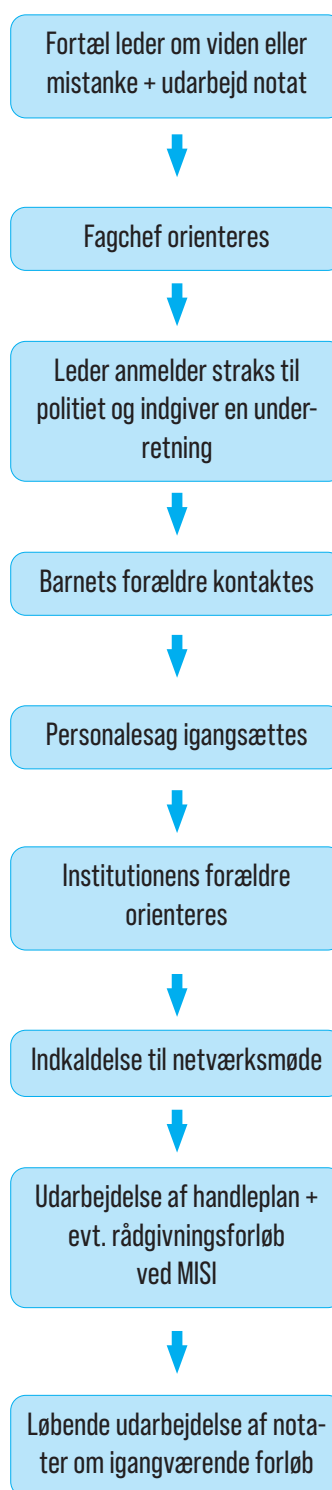
5 Da det er en personalesag, skal lederen, i samarbejde med fagchefen, koordinere det videre forløb med kommunens HR-afdeling. Ved fritagelse fra tjeneste, består denne indtil der foreligger en kriminalretslig afgørelse i sagen.

6 Lederen skal, i samarbejde med fagchefen og HR vurdere hvornår det er relevant at orientere de andre ansatte samt institutionens forældre om den opståede viden eller mistanke. Dette skal dog gøres hurtigst muligt i forløbet. Sammen med fagchefen, informerer lederen institutionens forældre hvor det berettes at sagen undersøges i samarbejde med fagchefen, HR og Politiet.

7 Der sættes nu en indsats i gang i forhold til barnet. Dette gøres ved at institutionslederen indkalder barnets forældre/omsorgsgivere, institutionens pædagoger, den pædagogiske konsulent på området og barnets sagsbehandler til et netværksmøde for at drøfte det videre forløb omkring

barnet i institutionsregi. Fokus skal hvile på hvordan man fortsat giver barnet en god og sammenhængende hverdag i daginstitutionen eller fritidstilbuddet, på trods af det kriminalretslige forløb, der kører sideløbende. Drøftelserne skal munde ud i en handleplan, hvor det internt fastsættes hvor ofte der følges op.

8 Lederen skal løbende lave notater om det videre forløb og sende dem til fagchefen, med cc til de pædagogiske konsulenter.

4.1.6 Handlevejledning for ansatte i Det Grønlandske Sundhedsvæsen

Til forskel fra andre instanser, er Det Grønlandske Sundhedsvæsen et sted, hvor borgeren kan henvende sig på alle tidspunkter af døgnet.

Er du ansat i sundhedsvæsenet, kan du følge nedenstående vejledning. Dine handlinger afhænger også af hvilken funktion, du bestrider.

1 Hvis du som ansat ved Dronning Ingrid's Sundhedscenter i Nuuk, får viden eller mistanke om at en patient under 18 år har været udsat for seksuelle overgreb, indgiver du en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse: sermersooq.gl/da/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste/

2 Underretningen sendes til: meeqqavut@sermersooq.gl

3 Hvis det seksuelle overgreb har fundet sted inden for 72 timer, og der derfor kan være behov for en akut undersøgelse, kan Politiet kontaktes pr. telefon.

4 Når der er tale om et seksuelt overgreb, oftest begået inden for en ramme på 72 timer, kan Politiet anmode om, at der udføres en retsmedicinsk undersøgelse, som kommer til at indgå i bevisførelsen. Det foregår således, at Politiet ringer til vagtlægetelefonen på 34 49 45. Derefter møder Politiet op i Sundhedscentrets akut-funktion sammen med barnets værge eller anden støtteperson. Den retsmedicinske undersøgelse udføres af vagtlægen. Vagtlægen planlægger i samarbejde med bagvagten hvordan en eventuel undersøgelse skal foretages. Dette skal være med et klart fokus på at undersøgelsen

ikke vil kunne opleves som et yderligere overgreb for barnet. Politiet medbringer eget udstyr til undersøgelsen (PU-kit), og bistår lægen i undersøgelsen. I undersøgelsen indgår blandt andet blodprøver og fund af DNA-spor. Politiet har også ret til at anmode om en retsmedicinsk undersøgelse, selvom der er gået mere end 72 timer.

5 Hvis det seksuelle overgreb er begået længere tid tilbage, og der ikke anmodes om en retsmedicinsk undersøgelse, kan barnet tilbydes en lægekonsultation inden for de nærmeste døgn. Barnet kan medbringe bisidder/værge til disse konsultationer. Til konsultationen kan det aftales om der skal foretages diverse sundhedsmæssige undersøgelser, blandt andet i forhold til følgesygdomme. Ligeledes aftales det om det er nødvendigt med opfølgende samtaler.

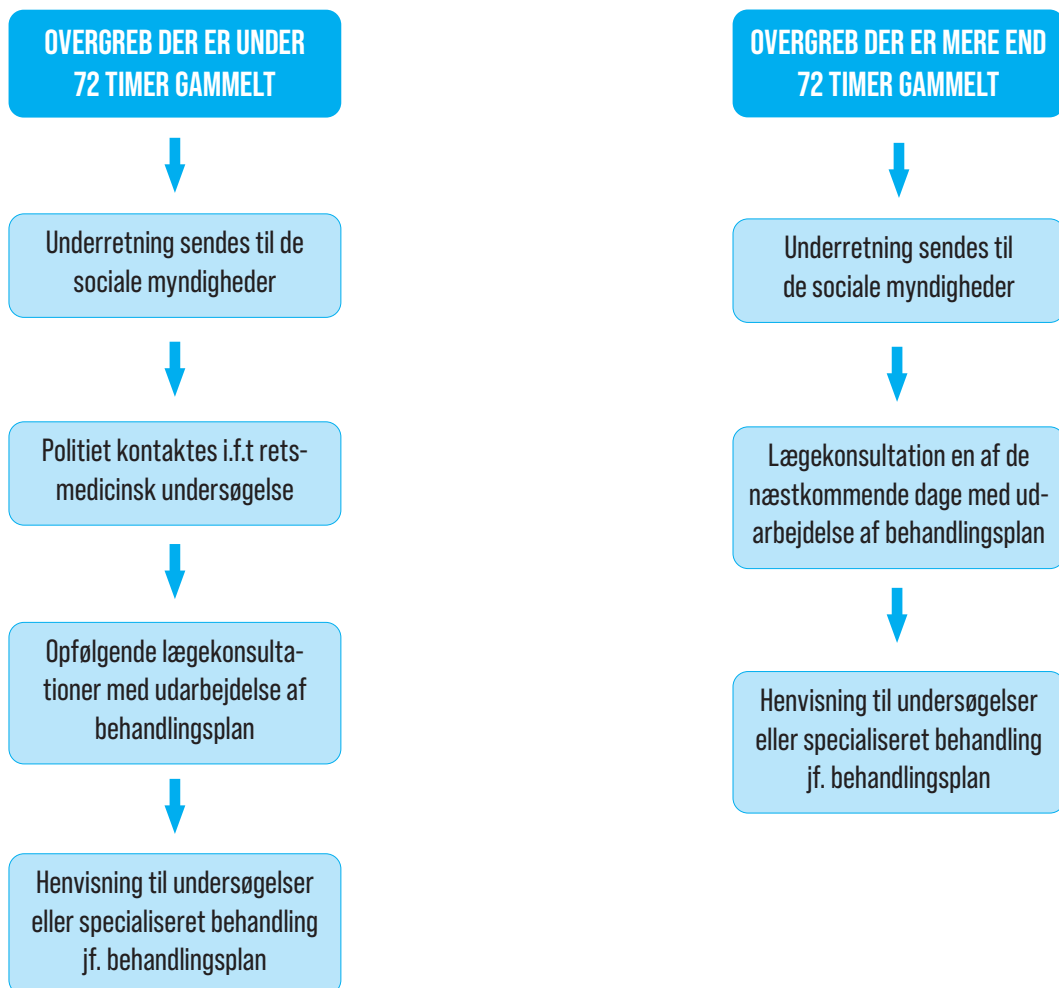
6 I tiden efter overgrebet kan patienten indgå i diverse behandlingsforløb, afhængigt af lægens vurdering.

Forløbet beskrives i en behandlingsplan.

Der kan være tale om følgende forløb:

- Henvi sning til en pædiater.
- Henvi sning til psykiatrisk afdeling, såfremt der kan være tale om psykiatriske diagnoser.
- Såfremt det ressourcemæssigt er muligt, kan sundhedsplejen indgå i et opfølgende, helhedsorienteret forløb sammen med barnet og dets familie. Der kan her aftales opfølgende forløb i hjemmet.

I tilfælde af at sundhedsvæsenet modtager en orientering fra Politiet om en sag, som Sundhedsvæsenet ikke er bekendt med:

1 Familien kontaktes, hvorefter barnet får en tid i lægeklinikken, Dronning Ingrid's Sundhedscenter. Der tages her stilling til om barnet skal undersøges, eller om der skal foretages andre behandlingsmæssige skridt i forhold til barnets sundhed. Se også afsnit 4.1.6: "Handlevejledning for ansatte ved Grønlands Politi", pkt. 5.

4.1.7. Handlevejledning for ansatte i sundhedsplejen

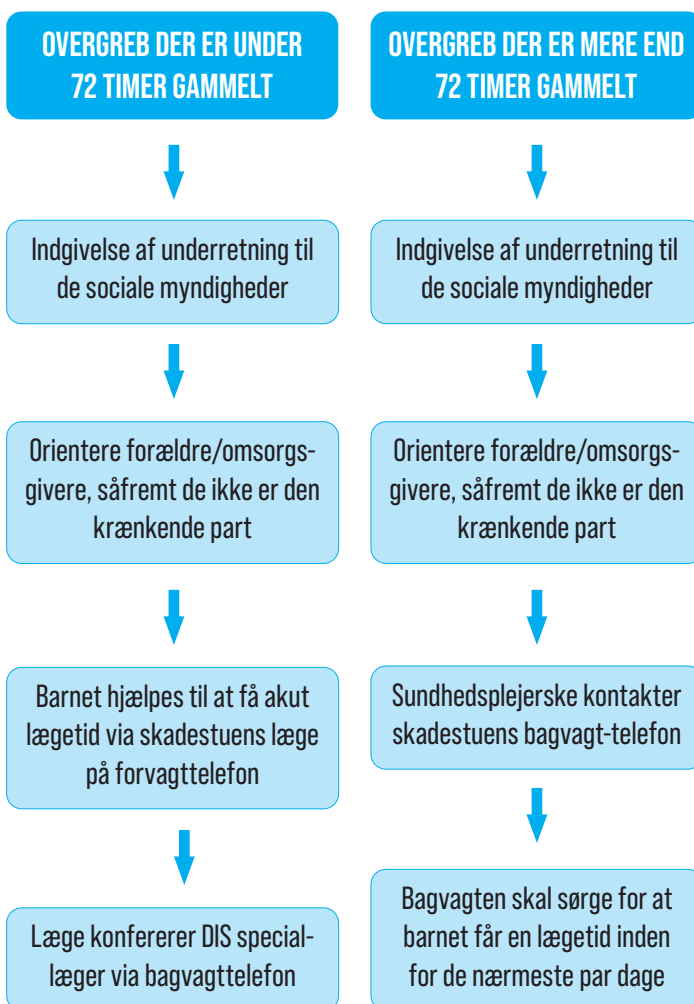
I tilfælde af at man som sundhedsplejerske er den første der får mistanke eller viden om at der er begået overgreb mod et barn, skal følgende gøres:

1 Sundhedsplejersken indgiver en underretning til de sociale myndigheder. Underretningsblanketten kan hentes på følgende web-adresse:
sermersooq.gl/da/er-du-ansat-i-offentlig-tjeneste/

2 Underretningen sendes til: meeqqavut@sermersooq.gl

3 Hvis mistanken ikke er rettet mod personer i barnets husstand, kontaktes forældre/omsorgsgivere med henblik på at indkalde dem til et møde. Til mødet beretter sundhedsplejersken om den indkomne viden. Sundhedsplejersken orienterer ligeledes forældre/omsorgsgivere om at der vil blive sendt en underretning afsted til de sociale myndigheder.

4 Såfremt der er tale om et overgreb begået inden for 72 timer, hjælper sundhedsplejersken barnet og familien til at få en akut lægetid ved at ringe til skadestuens læge på forvagt-telefon: 34 49 45. Lægen kan herefter konferere med speciallægerne på DIS via bagvagt-telefonen: 34 49 49. Er der tale om et overgreb begået længere tid tilbage, men hvor det kan være hensigtsmæssigt for barnet at komme til lægen alligevel, ringer Sundhedsplejersken til ovennævnte bagvagt-telefon. Dette for at sikre, at barnet får en lægetid inden for de nærmeste par dage.

4.1.8 Handlevejledning for myndighedssagsbehandlere i Forvaltning for Børn og Familie

Når man som myndighedssagsbehandler modtager en underretning, der indeholder viden eller mistanke om seksuelle overgreb på et barn eller ung, skal nedenstående sagsskridt følges. Husk at sager om seksuelle overgreb altid skal behandles som en akut sag. Det vil sige, at sagsskridt 1-8 skal foretages inden for 24 timer.

1 Underretningsvagten modtager underretningen, hvorefter der sendes en kvittering til underretteren. Ens teamleder orienteres om at der er modtaget en underretning vedrørende overgreb. Hvis teamleder ikke er til stede, orienteres det næste ledelseslag. Den pågældende leder/chef er ansvarlig for at supervisere sagsbehandleren i processen.

2 Underretningssagen oprettes, hvorefter den faglige vurdering udfyldes. I den forbindelse skal barnets forhold undersøges, eksempelvis: Er der en sag på barnet i forvejen? Er krænkeren forældre/omsorgsgiver? Bor barnet sammen med krænkeren? Disse oplysninger kan indhentes i samarbejde med barnets sagsbehandler eller "Team Akutte Indsatser". Den faglige vurdering lægges ind i underretningssagen. Drejer underretningen sig om et barn, som har begået et seksuelt overgreb på et andet barn, skal der oprettes sager på begge børn. Der skal oprettes en indsatssag i køen "Indsatssager Nuuk til fordeling". Teamlederen fordeler sagen til "Team Akutte Indsatser".

3 Underretningsvagten indgiver anmeldelse til politiets vagtcentral inden for 24 timer på mail: gri-overgrebssektion@politi.dk. Dette gøres uafhængigt af barnets alder. Opstår der tvivl vedrørende behandlingen af en konkret sag, kan Politiet kontaktes på følgende vejledningstelefon for overgreb: 25 54 34. Den skriftlige politianmeldelse (mailen) vedhæftes underretningssagen. Øvrige samtaler med politiet skal dokumenteres via indførsel af journalnotat i barnets sag.

4 Der afholdes en børnesamtale med barnet, hvor forælder/bisidder er med. Forældrene må ikke være bisidder ved samtaler hvor de selv er den krænkende part. Til børnesamtalen er det vigtigt ikke at gå ind i det kriminalretslige forløb, da dette kan forpurre den politimæssige efterforskning. Fokus skal i stedet være på barnets trivsel og barnets situation. For mere vejledning, se bilaget: "Anbefalinger til afholdelse

af børnesamtale". Har barnet en sagsbehandler i forvejen, er det denne som afholder selve samtalen. Hvis barnet ikke har en sagsbehandler i forvejen, skal "Team akutte indsatser" afholde samtalen. Der skal udarbejdes et referat af samtalen, som journaliseres på indsatssagen.

5 På baggrund af de indsamlede oplysninger og børnesamtalen, foretager sagsbehandleren en socialfaglig vurdering og udformer en sikkerhedsplan for barnet, der tilgodeser barnets sikkerhed i umiddelbar forlængelse af en krænkelse eller et overgreb. Det er her vigtigt at redegøre for ens overvejelser og vurdering, herunder hvilke hensyn, der har været afgørende for den forvaltningsmæssige beslutning, og den udformede sikkerhedsplan. Ved udformning af en sikkerhedsplan er det vigtigt at undersøge, hvilken akut støtte, der vil være mest betryggende for barnet. Det skal her afklares om der er nærtstående personer i barnets familie eller netværk, der kan inddrages med henblik på at støtte eller tage vare på barnet, eller om det vil være nødvendigt, at anbringe barnet uden for hjemmet.

6 Barnets sagsbehandler afholder et koordineringsmøde med Grønlands Politi, med henblik på sammen at koordinere det videre forløb. Hvis barnet ikke har en sagsbehandler i forvejen, er det "Team Akutte Indsatser" som står for afholdelsen. Mødet kan afholdes pr. telefon ved virtuelle møder, eller ved et fysisk møde. Se bilag 1, for tjekliste over hvilke punkter der skal gennemgås på dette møde. Der skal efterfølgende sendes en orientering om den pågældende sag til den relevante leder i barnets skole eller daginstitution. Sagsbehandleren inviteres efterfølgende med til et netværksmøde i skole- og daginstitutionsregi.

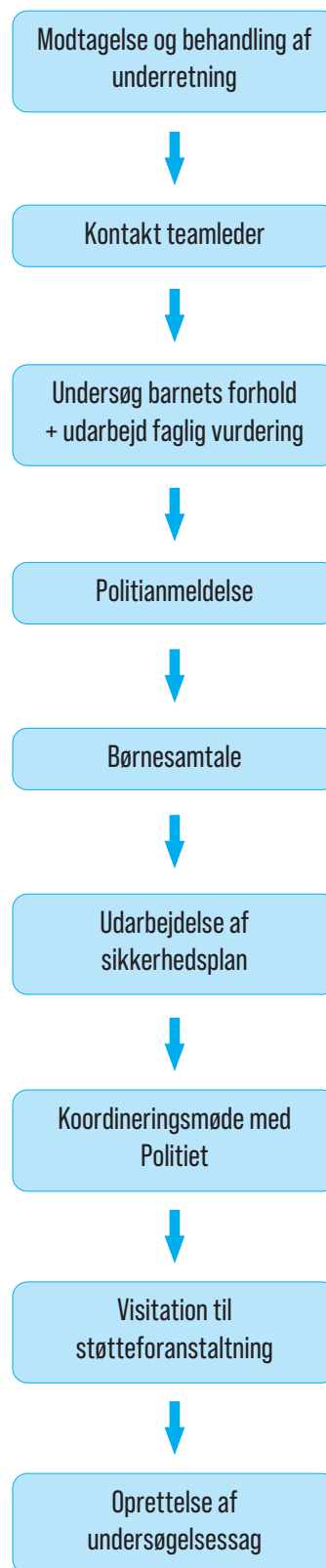
7 Da seksuelle overgreb betragtes som værende en sag af akut karakter, skal der sendes en visitation til en behandlingsmæssig foranstaltning inden for 24 timer. Er der tale om en sag modtaget af Socialvagten i weekenden eller på helligdage, skal visitationen sendes på den næstkommende hverdag. Af behandlingsmæssige foranstaltninger, kan der være tale om et forløb i enten Ungecenter eller Børne- og Familiecentret, henvisning til psykologsamtale eller eksterne behandlingsforløb. Visitationen foregår ved at man i indsatssagen vedhæfter en udfyldt, foreløbig handleplan: "Igangsættelse af foreløbige støtteforanstaltninger", samt et visitationsskema. Herefter oprettes der en visitationssag til støtteforanstaltningstil-

buddet. Sagsbehandleren kopierer visitationsskema og den foreløbige handleplan ind i visitationssagen.

8 Der oprettes en undersøgelsessag, som ligges i køen til fordeling af Socialfaglige Undersøgelser (undersøgelsesager § 45 til fordeling). I undersøgelsessagen vedlægges den faglige vurdering af underretningen, referat fra koordineringsmødet samt referatet af børnesamtalen. Derefter lukkes underretningssagen.

9 Ved henvendelse fra Politiet om videoafhøring af børn under 15 skal en sagsbehandler fra forvaltningen deltage som repræsentant for de sociale myndigheder. Dette bør som udgangspunkt være barnets egen sagsbehandler. Hvis barnet ikke har en sagsbehandler i forvejen, eller barnets sagsbehandler ikke er til stede, er det "Team Akutte Indsatser" som varetager denne opgave. Rollen som bisidder er ikke forenelig med at være myndighedsrepræsentant. Det er politiets opgave at vejlede barnet om bisidning, og det er retten som beskikker en bisidder.

10 Det støtteforanstaltningstilbud, hvortil der er visiteret, er ansvarlig for at behandle visitationen hurtigst muligt, og igangsætte et forløb med klienten inden for 14 dage.

4.1.9 Handlevejledning for ansatte ved Grønlands Politi

Hvis du er ansat ved Grønlands Politi, og behandler sager vedrørende seksuelle overgreb mod børn og unge, skal du foretage følgende sagsskridt efter modtagelse af anmeldelse:

1 Politiet foretager en kriminalretslig vurdering af anmeldelsen. Uopsættelige efterforskningsskridt igangsættes straks.

2 Såfremt det vurderes gavnligt for bevisbyrden, udføres der en såkaldt "personundersøgelse" af barnet, som er en lægelig, retsmedicinsk undersøgelse. Her bringer politiet, sammen med værge eller bisidder, barnet til Dronning Ingrid's Sundhedscenter, hvor undersøgelsen foretages af vagtlægen. Politiet medbringer eget udstyr til undersøgelsen (PU-kit) og bistår lægen i undersøgelsen. I undersøgelsen indgår blandt andet blodprøver og fund af DNA-spor.

3 Hvis anmeldelsen ikke i forvejen kommer fra de sociale, kommunale myndigheder, kontaktes disse, med henblik på at der igangsættes socialfaglige foranstaltninger. Politiet er ikke forpligtiget til at informere familien om henvendelsen til kommunen.

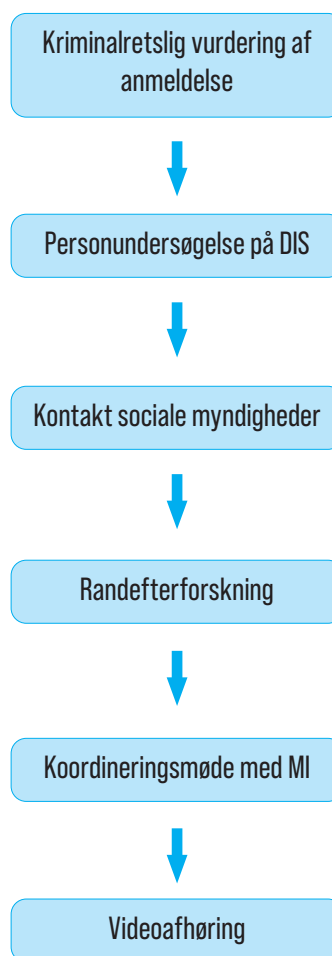
4 Såfremt det vurderes, at der er hold i anmeldelsen, igangsættes en såkaldt "randefterforskning". Dette er en afklarende efterforskning omkring barnet. Her afhøres anmelderen samt potentielle vidner. Først herefter afhøres den mistænkte.

5 Der afholdes et koordineringsmøde med Forvaltning for Børn og Familie, hvor politiet, udover at koordinere enkelte sagsskridt med de kommunale, sociale myndigheder, også kan få udleveret yderligere oplysninger i sagen som politimyndighed. Det kan for eksempel være i.f.t. underretningshistorik på barnet og familiære forhold. Ved mødet benyttes tjeklisten i bilag 1. Til mødet kan det også diskuteres om, hvorvidt der skal ansøges om igangsættelse af kriminalretslige foranstaltninger, såsom "tilhold", "opholdsforbud" eller "bortvisning". Efter koordineringsmødet, sender politiet en orientering til sundhedsvæsenet om mødets forløb, hvorefter sundhedsvæsenet tager stilling til diverse sundhedsmæssige tiltag. Se også afsnit 4.1.4: "Handlevejledning for ansatte i Sundhedsvæsenet", pkt. 1.

6 Eventuel videoafhøring foretages (Se nedenstående afsnit), mens den sideløbende efterforskning kører.

7 Hvis det viser sig at der er hold i anmeldelsen, kører sagen på samme måde som i andre kriminalsager. Forældremyndighedsindehaveren får en skrivelse fra politiet, når sagen sendes i retten, samt når der er fastsat en dato for retsmødet. Forældremyndighedsindehaveren orienteres ligeledes om retens afgørelse. De kommunale myndighedssagsbehandlere orienteres ikke om sagens videre forløb eller udfald, medmindre der er tale om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.

8 Hvis det viser sig at være en sag uden hold i, henlægges den. Politiet underretter barnets værge om dette, som vil modtage en skrivelse pr. brev. Skrivelsen indeholder sagsafgørelse og klagevejledning. Jf. Retsplejelovens § 314, kan kommunen i dette tilfælde også informeres om sagens udfald.

4.1.9.2 Videoafhøring:

Hvis Politiet, efter indsamling af oplysninger, stadig mener, at der er hold i anmeldelsen, vurderes det om der skal foretages videoafhøring af barnet. Dette er en mulighed for børn under 15 år, således at man undgår, at barnet senere behøves at møde op i retten. Videoafhøring foretages inden for 7 dage, så vidt det er muligt.

1 Forud for videoafhøringen foretages der et hjemmebesøg i familien, oftest dagen før afhøringen. Dette gøres med hensyn til at få skabt en kontakt med barnet, så de kan føle sig trygge ved videoafhøreren den efterfølgende dag. Her tales der ikke om selve sagen.

2 Det er politiet, som indkalder til videoafhøring, og orienterer forældremyndighedsindehaver. Hvis forældremyndighedsindehaveren modsætter sig afhøringen, kan den gennemføres ved rettens beslutning herom. Hvis forældremyndighedsindehaveren er mistænkt i sagen, og modsætter sig afhøringen, rettes der henvendelse til retten, hvorefter en dommer er til stede under afhøringen. Hvis begge forældre er mistænkte i sagen, kan afhøringen ligeledes gennemføres ved rettens beslutning. Forældremyndighedsindehaverne orienteres om denne retslige beslutning.

3 Er barnet under 15 år, skal politiet anmode retten om at beskikke en bisidder til barnet. Repræsentanten fra de sociale myndigheder kan ikke agere bisidder. Er barnet over 15 år, foretages der som udgangspunkt normal afhøring. Under videoafhøringen bestræber man sig på at skabe trygge rammer for barnet, så de ikke udsættes for endnu et "overgreb". Den mistænkte beskikkede forsvarer er ligeledes til stede under videoafhøringen. Ved videoafhøring er der to lokaler i brug – afhøringslokalet og et monitorrum. I afhøringslokalet er videoafhøreren, en eventuel tolk og eventuel neutral tryghedsperson til stede sammen med barnet. I monitorrummet er forsvareren, en sagsbehandler fra politiet og den kommunale myndighedssagsbehandler til stede.

4 Efter videoafhøringen har den mistænkte mulighed for at se videoen sammen med sin forsvarer. Forsvareren kan, på vegne af den sigtede, begære genafhøring. Politiet foretager herefter en vurdering.

5 Hvis videoafhøringen og den øvrige bevisbyrde understøtter det, kan der rejses sigtelse.

5.0 Tilbud

om rådgivning og behandling i Kommuneqarfik Sermersooq – Nuuk

Som en del af den kommunale sagsbehandling kan børn fra 0 – 18 år visiteres til diverse foranstaltningstilbud, hvis der er mistanke om et begået seksuelt overgreb, uanset hvornår overgrebet har fundet sted. Disse tilbud kan og bør tilbydes sideløbende med det eventuelle kriminalretslige behandlingsforløb.

De forskellige behandlings- og rådgivningstilbud i Nuuk, udbudt af Kommuneqarfik Sermersooq, kan omfatte:

1. Psykologisk krisehjælp
2. Individuelle samtaleforløb
3. Behandlingsforløb på en traumeafdeling for børn og unge samt
4. Parallelbehandling af forældre/familien.
5. Åben rådgivning i Ungecentret, samt Børne- og Familiecentret.

Et tæt samarbejde mellem tilbuddet og sagsbehandleren sikrer en helhedsorienteret behandlingstilgang til barnets situation, hvor behandlingen tilrettelægges efter det enkelte barns behov.

1. Psykologisk krisehjælp

Afsløring af seksuelle overgreb mod børn kan udløse alvorlige krise- og traumereaktioner hos barnet, såvel som hos de voksne omkring barnet. Psykologisk "førstehjælp" handler om at tage fat i den akutte krise, der er opstået hos barnet, og de reaktioner, der kommer hos omgivelserne efterfølgende. Barnets sagsbehandler kan visitere til psykologisk krisehjælp. Tilbuddet kan udbydes i regi af Børne- og Familiecentret (BFC) eller Ungecenter Nuuk (UC).

2. Individuelle samtaleforløb

I de individuelle samtaleforløb hjælper psykologen barnet med at bearbejde traumet, de psykologiske konsekvenser, følgevirkninger af overgrebet eller den oplevede krænkelse. Samtaleforløbene kan foretages uanset om, der bliver et retsligt efterspil. Målet med forløbet er at hjælpe barnet med at bearbejde sine tanker og følelser som overgrebet, og reaktionerne

på afsløringen af overgrebet, har skabt. Barnet støttes til at sætte ord på sine følelser og tanker, der bekræfter at disse er sunde reaktioner på en forkert og forbudt handling, som er begået mod barnet. Temaerne i samtalerne kan derfor være den svære afsløring af overgrebet, reaktioner på overgrebet, tanker og følelser relateret til overgrebet, samt hvordan overgrebet kan påvirke barnets relationer og omgivelser. Det er barnets sagsbehandler som kan visitere til individuelle samtaleforløb. Tilbuddet kan udbydes i regi af Børne- og Familiecentret (BFC) eller Ungecenter Nuuk (UC).

3. Behandlingsforløb på en traumeafdeling for børn og unge

Et behandlingsforløb på traumeafdelingen er et dagtilbud for børn og unge. Behandlingen udbydes af Ungecenter Nuuk. Et traumebehandlingsforløb har en varighed af 6 måneder. Gennem et miljøterapeutisk behandlingsforløb, sideløbende med psykologsamtaler, arbejdes der med barnets tanker og reaktioner på overgrebet. Det er barnets sagsbehandler som kan visitere til et traumebehandlingsforløb.

4. Parallelbehandling af forældre/familien

Et vigtigt element i behandlingen af barnet er parallel behandling/involvering af forældre/familie, hvor forældrene kan rådgives om barnets reaktioner og behov. Dette kan være nødvendigt for at genetablere forældrenes/familiens funktionsniveau. Det er barnets sagsbehandler som kan visitere familien til et parallelt behandlingsforløb. Dette foregår oftest i regi af Børne- og Familiecentret, som har fokus på helhedsorienteret familiebehandling.

Åben, Anonym Rådgivning

Ofte for seksuelle overgreb og pårørende har ligeledes mulighed for at benytte sig af tilbud for Åben, Anonym Rådgivning. Som borger behøver man ikke en visitation for at henvende sig i den Åbne, Anonyme Rådgivning. En mulighed er Børne- og Familiecentret, hvor familier med børn kan modtage rådgivning, og tilegne sig værktøjer til at håndtere de psykologiske udfordringer, der følger med, når nogen i familien har været udsat for seksuelle overgreb. Børne- og Familiecentrets Åbne, Anonyme Rådgivning har åbent hver mandag fra kl. 13.00 – 15.00. Adressen er C.P. Holbøllsvej 8.

yderligere samtaler, skal en myndighedssagsbehandler i Forvaltning for Børn og Familie kontaktes.

En anden mulighed er den Åbne, Anonyme Børne- og Unge-rådgivning i Ungecenter Nuuk. Her er der mulighed for, at den unge kan møde op til uforpligtende råd og vejledning, og blive klædt på at håndtere diverse problemstillinger. Den Åbne, Anonyme Ungerådgivning har åbent alle dage fra kl. 9.00-17.00 på følgende tre adresser: Saqqarlernut 14, Hans Egedesvej 7 og Farip Akqutaa 10. Der er ligeledes her mulighed for at modtage op til 3 uforpligtende samtaler. Er der behov for yderligere samtaler, skal en myndighedssagsbehandler i Forvaltning for Børn og Familie kontaktes.

Borgerne har mulighed for at modtage op til 3 uforpligtende samtaler i Den Åbne, Anonyme Rådgivning. Er der behov for

Bilag 6.1

Koordineringsmøde i sager om seksuelle overgreb

– Grønlands Politi og Forvaltning for Børn og Familie

Personer til stede ved mødet:

Tjekliste:

Gennemgang af underretning + anmeldelse	
Kortlægning af familien (familietræ, genogram mv)	
Kortlægning af barnets leveforhold	
Skal barnet anbringes? [Hvis ikke, hvilke foranstaltninger skal der så sættes i gang for at beskytte barnet?]	
Den videre proces. [Hvem gør hvad og hvornår? Hvad skal der videre ske?]	

- Forvaltning for Børn og Familie skal efterfølgende orientere Forvaltning for Børn og Skole (lederen for daginstitutionen, eller skolelederen på barnets skole) om det afholdte møde.
- Grønlands Politi skal efterfølgende orientere Dronning Ingrid Sundhedscenter om det afholdte møde.

ANBEFALINGER TIL AFHOLDELSE AF BØRNESAMTALER

Primært for kommunens sagsbehandlere

Formålet:

Børnesamtalen har til hensigt at have fokus på barnets trivsel og barnets situation uden at gå ind i det kriminalretslige forløb med barnet. Børnesamtalen kan bl.a. anvendes til at vurdere den rette støtte til barnet med inddragelse af barnets besvarelse. Barnets besvarelse, leg, kropssprog og kontekst skal indgå i vurderingen af den rette støtte. Barnets udtalelser skal forstås som en indikation af barnets bekymringer og udfordringer.

I afholdelse af en børnesamtale, anbefales følgende principper for etablering af kontakt med barnet:

1 Møde barnet hvor det følelsesmæssigt befinder sig

a. Som fagperson, der skal afholde en børnesamtale, er det afgørende at være opmærksom på om barnet har registreret, at der potentielt er noget skræmmende eller ubehageligt sat i proces.

b. Børn der har været udsat for seksuelle overgreb, har gennemgående mistillid til de voksnes verden. Deres udgangspunkt for mødet er præget af tidligere oplevelser, og professionelle hjælpere opfattes derfor ofte som en potentiel trussel fremfor en hjælper.

c. Vigtigt at du forholder dig afventende i din kontakt med barnet, og:

i. Giver barnet mulighed for at iagttage dig – en vigtig forudsætning for, at der kan etableres tillid.

ii. Giver dig selv mulighed for at observere barnet og dets signaler

iii. Fokus på hvordan barnet oplever dig og sin egen situation.

2 At tilfredsstille barnets behov for at finde ud af hvem du er

a. Barnet skal have tid og mulighed for at finde ud af, hvem du er og hvorfor du er der.

b. Vær opmærksom på, at barnet kan opleve, at din rolle skaber angst, utryghed og aggression hos den ene eller begge forældre. Dette kan være med til at gøre barnet utryk ved dig.

c. Forklar din rolle så konkret og enkelt som muligt for barnet.

d. Gentag det som du ønsker barnet skal forstå.

3 At tage hensyn til forældrene

a. For at få etableret et samarbejde med barnet om børnesamtalen, er det vigtigt, at der så vidt muligt i den pågældende sag samarbejdes med forældrene.

b. Børn har udtalt loyalitet overfor deres forældre, uanset om forældrene er involveret i krænkelserne eller ej.

c. Det anbefales at der ikke siges noget til barnet, som man ikke vil lade forældrene høre.

4 At hjælpe barnet med at udtrykke sig

a. Hjælp barnet ved at gentage det barnet siger.

b. Stil afklarende spørgsmål ved hjælp af barnets egne ord og udsagn.

c. Hvis barnet selv har fortalt om overgrebet til den forælder, der ikke er krænker, eller hvis anmeldelsen er foretaget af denne forælder, kan det være en hjælp for barnet, at forælderen er til stede. Vurder om forælderen er i stand til at prioritere barnet fremfor krænkeren.

d. Sæt dig ind i hvad, hvad der står i vejen for at barnet kan udtrykke sig. Er der tale om angst for konsekvenserne ved at fortælle noget, angsten for at ingen vil tro på én, eller for at blive drillet, kritiseret eller mobbet?

e. Giv eksempler fra andre børn, du kender. "Mange børn jeg kender, har det ligesom dig. De kan være bange og kede af det, men de tør ikke sige noget, fordi de er bange for, hvad der vil ske".

f. Mange børn vil foretrække, at der er legetøj og mulighed for at tegne under samtalen.

g. Hvis barnet stadig ikke føler sig tryk ved situationen, så prøv nogle lette ja/nej spørgsmål, hvor du bare siger, at

barnet må vise sit svar ved at nikke ja eller nej. Dernæst kan du gå over til at bruge smileys, men med neutrale emner, eksempelvis hvor meget barnet kan lide at spille computer, spille bold, osv.

h. Hvis barnet fortsat ikke føler sig tryk, er det mest hensigtsmæssigt at spørge barnet, om barnet har lyst til at fortsætte med spørgsmålene, tale om noget andet eller stoppe samtalen.

i. Der anbefales at vælge to temaer, og eventuelt benytte sig af "de 3 huse" (Se illustration). Udvælg de temaer hvor de voksne udtrykker mest bekymring for barnet, eller hvor der er størst uoverensstemmelser mellem de voksnes fortællinger om barnets udfordringer.

ANBEFALINGER TIL AFHOLDELSE AF BØRNESAMTALER

Primært for frontpersonale

(lærere, pædagoger, dagplejere, plejefamilier, sundhedspersonale osv.)

Formålet:

Børnesamtalen har til hensigt at have fokus på barnets trivsel og barnets situation uden at gå ind i det kriminalretslige forløb med barnet. Børnesamtalen kan bl.a. anvendes til at vurdere bekymringsniveauet i forhold til at igangsætte det videre forløb.

Når barnet fortæller fagpersonalet noget bekymrende:

Mange sager om overgreb, begået mod børn og unge, bliver anmeldt til politiet på baggrund af underretninger fra dagpleje, børnehaver, skole, fritidsordning, plejefamilie eller sundhedspersonale.

Disse underretninger sker ofte efter, at barnet har betroet sig til den voksne, som barnet føler sig tryk ved. Hvis man som fagperson bliver betroet noget fra et barn, der vækker bekymring, kan man være usikker på, hvad man må snakke

med barnet om. Mange tænker, at man ikke må snakke med barnet, inden det er blevet politiafhørt, og derfor vælger mange at afrunde samtalen.

Du må gerne tale med barnet, inden det er politiafhørt!

Man må bare ikke "afhøre" barnet eller stille ledende spørgsmål. Hvis barnet fortæller noget, som kan være bekymrende, er man nødt til at spørge lidt om, hvad der er sket. Dette for at klarlægge, om der er tale om en reel bekymring for, at barnet har været udsat for overgreb. Fx kan barnet sige en sætning om at "far/mor/stedfar" har rørt ved min tissemand". Her kan man stille uddybende spørgsmål for at klarlægge om der er tale om en uskyldig badesituation, toiletbesøg eller om der er en reel bekymring.

Hvis barnet ved de uddybende spørgsmål bekræfter bekymringen, runder man samtalen af, uden at virke afvisende, og ved at forsikre barnet om, at man har hørt, hvad barnet siger. Fortæl barnet, at man bliver nødt til at fortælle nogen om det, som barnet har fortalt, så barnet kan blive hjulpet til, at det ikke sker igen.

ILLUSTRATIONER:

1.1:

Sæt din finger på linjen
der, hvor svaret på
spørgsmålet passer bedst

1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10

1.2 De tre huse:

Huset med bekymringer

Hvad gør dig
ked af det?

Huset der fungerer

Hvad gør
dig glad?

Drømmenes hus

Hvis du
kunne vælge
alt i verden,
hvad ville du så
allerhelst?

HANDLEVEJLEDNING

For myndigheder og fagprofessionelle

Ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge i NUUK

Kommunegarfik Sermersooq
Grønlands Sundhedsvæsen
Grønlands Politi

September 2021

KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUINERMUT AKIUEQATIGIINNEQ (KAA)